

BORISLAV MIHAJLOVIĆ MIHIZ

OSTAVITI BORBA 6. 09. 1993

Demagozi plebejskog populizma

Podeljena im duša između naloga herojske tradicije, srpsko-epske pogibeljomanije i zdravorazumskih civilizacijskih zahteva, pa buridanski i magareći prosečnog Srbina upućuju čas na jednu, čas na drugu stranu i sa njim zajedno udaraju glavom o kavez u koji ih je zatvorio savremeni svet, nemoćni da se odupru, a nevoljni da se pokore

Petar Lazić

Petar Lazić: Pre dve godine u NIN-u ste izneli „Predlog za razmišljanje u deset tačaka“. Između ostalog, tada ste predložili da se odmah obrazuje koaliciona i koncentraciona vlada... da Srbija odmah prizna de fakto samostalnu i suverenu Republiku Sloveniju; da izjavi da će priznati legitimitet nezavisne hrvatske države onoga trenutka kad Republika Hrvatska, srpskom narodu prizna identično pravo da slobodno odlučuje o svojoj sudbini; da se obaveže da će poštovati odluku muslimanskog, srpskog i hrvatskog stanovništva u BiH ako odluče da teritorije na kojima su u većini priključu Srbiji, odnosno Hrvatskoj... Na taj Vaš putokaz oni koji nas vode nisu obratili pažnju. Ako ne znate šta će se dogoditi sutra, znate li bar put kojim treba ići da nam se ne bi ponovilo sve ovo što nam se ispodestavalo u prethodne dve godine?

Borislav Mihajlović — Mihiz: — Dragi moj Petre, moram Vam odgovoriti kao i Dušanu Kovačeviću. Ne verujem više ni sebi. Gde tražiti putokaz? Odavno znam da istorija nije učiteljica života, već učiteljica smrti pa putokaz tražim kod pesnika i ne nalazim ga ni tamo.

„I danas kad dođe do poslednjeg boja, Neozaren starog oreola sjajem, Ja ću dati život otadžbino moja, Znajući šta dajem i zašto ga dajem“.

Rakić je imao pravo da to kaže. Mi nemamo. Danas jedni Srbi neće da daju život, a drugi, istinski ili lažno, „ozareni starog oreola sjajem“ besomučno daju svoje i ukidaju tuđe živote, nesvesni da to čine u nedoba, u jednom himeričkom i nepotrebnom ratu. Čitam Dučićevu „Ave Serbia“:

„Mlekom svoje dojke nas si, odnjihala, U jadu i bolu da budemo prvi, jer su dva blizanca što si na svet dala, Mučenik i heroj, kap suze i krvi“.

Mi smo, nizašta, proizveli nekoliko

zabeležio da jedni drugima ruše crkve i džamije, napastvuju žensku čeljad i izgone iz domova starce i nejač.

Ne znam da li i ovo da kažem... ali moram. „Gorski vijenac“ ne smem ni da otvorim. Šta ću sa podnaslovom „istraga poturica“, kuda da, denem stih: „neka bude borba neprestana“ i poruku „trijebimo gubu iz torina“.

P. L: Ali, ima u našoj pesničkoj tradiciji i drugačijih glasova.

B. M. M: — Naravno. Kod Disa me, na primer, čeka iznenađenje. Šta li bi taj prozaični, lunatičarski pesnik „sa očima iznad svakog zla“ pevao o našem divljem vremenu koje očima televizije gleda sva moguća zla ovog sveta, kada je o mirnom, nama se danas čini čistom i stalozenom vremenu sa početka veka, sudio ovako strogo:

Naši dani

Razvilo se crno vreme opadanja,
Nabujao šljam i razvrat i poroci,
Podigao se truli zadah propadanja,
Umrli su svi heroji i proroci.
Razvilo se crno vreme opadanja.

Progledale sve jazbine i kanali,
Na visoko podigli se sutereni,
Svi podmukli, svi prokleti i svi mali
Postali su današnji suvereni.
Progledale sve jazbine i kanali.

Pokradeni svi hramovi i čivoti,
Ismejane sve vrline i poštenje,
Poniženi svi grobovi i životi,
Uprljano i opelo i krštenje.
Pokradeni svi hramovi i čivoti.

Zakovana petvekovna zvona bune,
Pobegao duh jedinstva i Bog rata;
Obesismo sve praznike i tribune,
Gojimo se od grehova i od blata.

šta“, a odmah zatim, ne trepnuvši, kukaće i plačipičkariti šta nam sve drugi rade. I kako su nas satri i uništili. Još sinoć je bio vatreni jugoslovenski unitarista, a jutros je ratoborni srpski separatista, a već sutra, čim prenoći, postaće vens-ovenovski mirotvorac.

Veruje da je najveća muškarčina na svetu, švaler bez premca, crkoše za njim nezadovoljne od svojih šmokljana evropske cure i žene, sa po četvoro dece, a sam pravi jedno ili nijedno dete.

Nizašta što mu se desilo nije on kriv, već za ovo danas krivi sve neke krupne međunarodne zavere, Vatikan i „novi svetski poredak“, koji nema pametnija posla, no da njega uništi, a za ono tuže Kominternu i Josipa Broza, u čiju je čast

P. L: Jedinstvo ludih i zbunjenih na istom poslu kod nas je ostvareno, ali nisam siguran da tom zbunjivanju samo vlast doprinosi, ili bar ono što pod vlašću podrazumeva. Plašim se da ni uloga srpske inteligencije u toj radbi nije zanemarljiva.

B. M. M: — Svoj nemali doprinos sludivanju prosečnog Srbina dali su i srpski intelektualci, a među njima i Borislav Mihajlović Mihiz.

Liberalni Evropljani po obrazovanju i ubedenju, a Balkanci prinudeni da još uvek rešavaju „istočno pitanje“ naroda hiljadu godina kuvanih u istom karakazanskom čadavom kotlu, a da im se čorbe nisu „smiješale“. Hvalioci srpskih demokratskih tradicija, ne pitaju se kako to

i nepotrebnom ratu. Citam Ducićevu „Ave Serbia“:

„Mlekom svoje dojke nas si odnjihala,
U jadu i bolu da budemo prvi,
jer su dva blizanca što si na svet dala,
Mučenik i heroj, kap suze i krvi“.

Mi smo, nizašta, proizveli nekoliko stotina hiljada izbegličkih mučenika, svojih i tuđih, i nekoliko stotina „heroja“ — zlikovaca.

P. L.: A pomislite li na Šantića? „Ostajte ovdje“.

B. M. M.: — Kad pomislim na Šantića ja se sledim. „Ostajte ovdje“ pozivao je Mostarac komšije Muslimane kad su se selili u Tursku. Malo ljudi zna da se Muslimani posle onog rata počinju seliti za Tursku i Šantić peva njima a ne ekonomskim emigrantima. A danas u Mostaru nema više Srba, baš kao što u Trebinju nema više Muslimana.

P. L.: Naša epska poezija uči da se sve može lagodno rešiti ognjem i mačem. Toliko je Turaka stradalo u našim pesmama, prosto je neverovatno da se sami nisu pokupili i otišli, mnogo pre Karađorđa i Miloša. Čekaju li nas bar tu odgovori na neka pitanja?

Pisci i vlast

P. L.: Poučeni dosadašnjim iskustvima, plašite li se to da još poneki pisac ne dođe na vlast?

B. M. M.: — Pisci na vlasti ne postoje. Kad su pisci, nisu na vlasti, kad su na vlasti, nisu pisci.

P. L.: Da li to važi i za neke Vaše intimne prijatelje?

B. M. M.: Naravno. Kad spadnu s vlasti doći će kod Mihiza na rame, kao nekad dok su bili pisci.

B. M. M.: — U narodnoj pesmi, znam, čekaju me isti romanijski hajduci i isti „Turci iz Kladaše“, starac Vujadin i „prokleto Lijevno“ u „kom će ga biti i mučiti“. Ipak, prvi put ih primećujem kod poslednjih stihova najkraće naše epske pesme: „Gledajući dolje niz drumove kud prolaze Turci i trgovci“.

Znao je, znači, narodni pevač da srpska hajdučija vrebala „Turke izelice“, ali, bogme, napada i pleni i mirne trgovce što sa espartom promiču niz drumove. Ali nigde nije

Pokradeni svi hramovi i čivoti.

Zakovana petvekovna zvona bune,
Pobegao duh jedinstva i Bog rata;
Obesimo sve praznike i tribune,
Gojimo se od grehova i od blata.
Zakovana petvekovna zvona bune.

Od pandura stvorili smo velikaše,
Dostojanstva podeliše idioti,
Lopovi nam izrađuju bogataše,
Mračne duše nazvaše se patrioti.
Od pandura stvorili smo velikaše.

Svoju mudrost rastočismo na izbo-
re,
Svoju hrabrost na podvale i obede,
Budućnosti zatrovasmo sve izvore,
A poraze proglasismo za pobe-
de.
Svoju mudrost rastočismo na izbo-
re...

... Pod sramotom živi naše pokolje-
nje,
Ne čuju se ni protesti ni jauči;
Pod sramotom živi naše javno mnje-
nje,
Naraštaji koji sišu ko pauci.
Pod sramotom živi naše pokoljenje.

Pomrčina pritisnula naše dane,
Ne vidi se jadna naša zemlja huda;
Al kad požar poduhvati na sve stra-
ne,
Kuda ćemo od svetlosti i od suda!
Pomrčina pritisnula naše dane.

Požar je već „poduhvatio na sve strane“ a nas ne čeka svetlost već sud. Nijedno vreme vremenici nije dovoljno dobro, ali se bar znalo šta valja činiti da bude bolje. Danas prosečan Srbin više ne zna ni to.

P. L.: Šta je to po Vama današnji prosečan Srbin? Kojim biste ga rečima opisali?

B. M. M.: — Jedan moj prijatelj — po zanimanju cinik — ovako ga je opisao: Današnji prosečan Srbin je čudo neviđeno. Niko kao on ne može tako da spoji nespojivo. On, sa argumentima i ideologijom bivših četnika, podražava i glasa za vlast bivših boljševika. Lupiče vas samouvereno po ramenu: „Ne brini, bre, buzazeru, nama Srbima niko ne može ni

u mladosti, noseći štafetu, pretrčao desetostruku razdaljinu do Meseca i natrag.

Trošio je i ono što nije imao, da sa tristotinak zvanica, rodaka, kumova i prijatelja ispraća sina u vojsku, pevao srećan i pijan „rado ide Srbin u vojnike“, guslao „rani sina i šalji na vojsku“, a najbolja mu deca, najzdravija mlada pamet, i budućnost države i naroda, besomučno beži u svet ili se krije kod tetaka i ujni da pozivar ne bi mogao da uruči poziv.

Hvali se kako je pripadnik najdržavotvornijeg naroda na Balkanu, kako je još u XIX veku, dok većina suseda nije imala nijednu, on stvorio čak dve samostalne države, a ne pita se kako se to desilo da danas on, tako državotvoran, jedini nema svoju državu, ili što je još gore, da je svetski rekorder u državama, da ih ima čak pet, ali nijednu pravovaljanu i priznatu.

P. L.: I sve to kaže Vaš cinični prijatelj?

B. M. M.: — I još mnogo toga. Da je današnji Srbin „miles gloriosus“, pobeđnički gubitnik sa nesposobnom i neodgovornom vlašću, sa jednom od najnaoružanijih evropskih armija, desetak hajdučkih paravojski i harambaša, uspeo da za dve godine naknadno izgubi dva balkanska i dva svetska rata. Da jedini na svetu prima platu u milionima, a gola je sirotinja i najlošije plaćeni radnik u Evropi. Da je paru nekada krio od lopova, od žene i od sebe samoga u čarapi i u slamari-
ci, a stigao je da bude već dvaput opljačkani štetiša, jednom od države, drugi put od svoje lakovernosti. Da je pokorni boljševički antiboljševik i odloženi demokrata; on će za opoziciju glasati kada ona dođe na vlast.

Svoj paradoks o Srbinu cinik završava podsmevkom: Današnji prosečni Srbin je, uz sve ovo, još i vernik-početnik. On ceo milenijum posle Ćirila i Metodija ponovo prima hrišćanstvo.

da je za sto trideset godina otkako se u Srbiji glasa, opozicija pobedila jedan jedini put. Golom načelnom frazom i sobnim glasovima konferencija za štampu suprotstavljaju se bezočnim demagozima plebejskog populizma. Svojim demokratskim ubeđenjima protivureče svojim izrazitim, često umišljenim elitizmom, a svoje pokrete za zajedničku akciju, neodgovorno kidaju i raskidaju liderskim razmašicama i ogovaračkim surevnjivostima. Podeljena im duša između naloga herojske tradicije, srpskoepske pogibeljomanije i zdravorazumskih civilizacijskih zahteva savremenog sveta, pa buridanski i magareći prosečnog Srbina upućuju čas na jednu, čas na drugu stranu, i sa njim zajedno udaraju glavom o kavez u koji ih je zatvorio savremeni svet, nemoćni da se odupru, a nevoljni da se pokore.

P. L.: Hoće li nam i razrešenje priče biti kao kod Domanovića? Šta učiniti da ne bude?

B. M. M.: — Za poslednje tri godine ne rešivši ništa, potrošili smo tri rata, desetak izbora i referenduma, petnaestak republičkih i saveznih vlada i bar toliko donekih i promenjenih ustava, za pet fantomskih srpskih republika. Sve sami svetski rekorderi. Okrnjili smo ugled Crkve, Univerziteta, Akademije, Francuske 7, i gotovo svih javnih ličnosti koje su nešto značile. Spiskali smo narodnu privredu, proćerdali državu, i standard njenog stanovništva, a srpski narod obesramili na rubu sveta. Vladajuće režimske garniture koje su dovele do tog katastrofalnog bilansa bez premca, a bogami i mnogi njihovi protivnici koji u tome nisu ni umeli ni uspeći da ih spreče, moraju da odu sa političke scene. Među njima, razume se, i onaj koji Vam govori.

(Intervju je objavljen u julskom broju satiričnog mesečnika „Duga“)